

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Скорик Т. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецьких дисциплін*

Вергунова В. С.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри мистецьких дисциплін*

Національний університет

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Чернігів, Україна

В Україні широкого поступу набирають різні форми неформального та інформального навчання. Актуальним є подальше розроблення законодавчого забезпечення освіти різних категорій дорослих, формування мотивації до навчання впродовж життя, інтеграція інтересів усіх освітньо-соціальних інституцій з метою розвитку освіти для різних категорій дорослих, що сприятиме сталому розвитку суспільства, вдосконаленню й самоактуалізації кожної людини, формуванню особистісної мобільності, здатності до опанування нових знань, прийняття нестандартних рішень [1, с.3].

У закладах вищої освіти України гуманізація освітнього процесу, диверсифікація освітніх програм відбувається насамперед шляхом формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів: вибору освітніх компонентів, академічній мобільності здобувачів, можливостей перезарахування кредитів, здобутих у різних формах неформальної та інформальної освіти, системи подвійних дипломів; поєднання спеціальностей та спеціалізацій; отримання інтегрованої підготовки із включенням інклюзивних методик навчання:

Неформальна освіта є однією із важливих форм розвитку компетентностей, набутих у формальній освіті та розвитку нових, що суттєво підвищують конкурентоздатність фахівців. Для вчителя – це можливість розширити та поглибити професійну компетентність, задовольнити власні освітні інтереси. Якщо формальна освіта складає базу професійної підготовки, то неформальна освіта розширює спектр компетентностей у сферах інтересів, розвиває професійно необхідні здатності вчителя, зокрема, емоційну стійкість, вміння володіти собою у стресових ситуаціях, здатність до критичного мислення та роботи в команді, лідерські якості, вміння вчитися та потреби до пізнання як стійкої характеристики особистості тощо.

Слід підкреслити провідні принципи неформальної освіти: навчатися в дії (learning by doing), вчитися співпраці, навчитися вчитися. «Навчатися в дії» передбачає поєднання теоретичного та практичного навчання, розвиток компетентностей через практичну діяльність. «Вчитися співпраці» – це розвиток здатностей ефективної роботи в групі, команді із усвідомленням відмінностей у поглядах, способах дій, сприйнятті, мисленні тощо, тобто здатності приймати оточуючих у всьому їхньому різноманітті і вмінь співпрацювати з ними. «Навчитися вчитися» є здатністю до постійного пошуку інформації, її опрацювання та здатність до рефлексії, аналізу власного досвіду, виявлення індивідуальних освітніх цілей, а також здатність до застосовування набутих компетентностей у нових життєвих ситуаціях [2].

Неформальна освіта – це освітній процес, організований поза межами формального, що спрямований на задоволення освітніх потреб здобувачів освіти за різними освітньо-кваліфікаційними рівнями та спеціальностями. Для здобувачів освіти – це можливість розвинути компетентності, які сприятимуть розвитку професійної успішності майбутнього вчителя. Форми неформальної освіти можуть бути різними, проте всі вони побудовані за принципами «гнучких програм, методів, цілей тощо», «навчання із вирішення поточних завдань», що доповнюють та розширюють компетентності формальної освіти, або вирішують

окремі завдання, виступаючи окремим освітнім компонентом індивідуальної освітньої траєкторії здобувача.

Для вчителів особливої важливості набуває неформальна освіта, яку вони здобувають у період отримання формальної освіти, оскільки вона суттєво підвищує їхню конкурентоздатність, фахову компетентність, розширює пізнавальні можливості та професійні уміння. Здобувачі освіти можуть включати окремі види неформальної освіти у індивідуальний план навчання як модуль ОК, що є обов'язковим чи варіативним. На сьогодні існує безліч освітніх платформ, які пропонують різні види неформальної освіти для майбутніх вчителів та вчителів, що вже працюють. Коротка їх характеристика представлена у таблиці 1.

Таблиця 1

Освітні платформи неформальної освіти для вчителів

№	Назва	Веб-адреса	Опис
1.	EdEra	https://www.ed-era.com/	Студія онлайн-освіти, яка займається виробництвом власних онлайн-курсів.
2.	Prometheus	https://prometheus.org.ua/	Громадська онлайн-платформа, на якій зібрані курси від українських науковців та переклади іноземних курсів.
3.	ВУМ (Відкритий Університет Майдану)	http://online.vum.org.ua/	Освітня ініціатива, яка поширює ідеї і сприяє розвитку громадянського суспільства в Україні. Курси для покращення педагогічної майстерності: креативного мислення, теорії поколінь, верифікації в інтернеті, мови жестів, інформаційної безпеки.
4.	Інша освіта	https://insha-osvita.org/	Некомерційна організація, яка займається розвитком неформальної освіти в Україні.
5.	Критичне мислення	https://www.criticalthinking.expert/najblyzhchi-podiyi/	Освітня платформа, яка проводить тренінги для вчителів початкової, основної і старшої школи, викладачів ВНЗ з методики розвитку критичного мислення учнів і студентів; з педагогіки партнерства, дебатів, освіти для сталого розвитку.
6.	Навчай для України	https://teachforukraine.org/	Програма для молодих спеціалістів, які тільки-но закінчили виші.
7.	Міжнародний освітній центр	https://www.facebook.com/insight.net/	Платформа для проведення майстер-класів, присвячених методикам викладання: допомога смартфонів у вивченні STEM-предметів, дослідницька діяльність на уроках, математичний сторітелінг, кейси як метод інтеграції тощо.
8.	Learning Passport	https://ukraine.learningpassport.unicef.org/	Онлайн-платформа неформальної освіти, де представлено освітній контент, який не систематизується з погляду формальної освіти, але є корисним для освітніх цілей.
9.	Освіторія	https://osvitoria.media/tag/onlajn-kurs/	Неприбуткова громадська спілка, яка допомагає змінювати і розвивати освіту в Україні.

10.	Академія талановитих керівників	https://training.academy/uk/atrkievidea	Майданчик для активного спілкування, обміну ідеями, досвідом, знаннями людей, які небайдужі до змін в освітній сфері в Україні.
11.	ВИЩЕ	http://gohigher.org/	Спільнота для навчання та викладання, що організовує проведення тренінгів для викладачів.
12.	Асоціація музичних педагогів України	https://www.facebook.com/musicmastersukraine/	Простір спілкування, натхнення, підтримки, навчання музичних педагогів і всіх кому важлива і цікава тема виховання музикою.
13.	Орф Шульверк Асоціація України	http://www.orff-ua.com/index.html	Мета Орф-асоціації України - популяризація активного орф-підходу в дії.
14.	ЦОІТ «Гармонія»	https://www.harmoniya.kiev.ua/ukr	Організація, що сприяє підвищенню професійної компетентності фахівців освітньої ланки та мистецько-творчого становлення
15.	Прогресивні	https://www.facebook.com/progresylni/ https://progresylni.org/	Об'єднання освітян, громадських діячів та студентів, які прагнуть якісних змін в освіті.
16.	Центр неформальної освіти	https://www.facebook.com/%D0%A6%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%80-	Громадська організація, місія якої: сприяння розвитку освіти дорослих в Україні, створення конкурентного середовища в сфері неформальної освіти.
17.	Онлайн платформа неформальної освіти	https://learnlifelong.net/	Мета: усвідомлення цінності та розвитку культури освіти впродовж життя; сприяння інформованості населення щодо освітніх програм, які реалізуються в Україні; створення умов для всебічної реалізації потенціалу особистості та підвищення її соціальної, громадянської активності та відповідальності.
18.	EdCamp Ukraine.	https://www.edcamp.org.ua/miniedcamps20192020	Спільнота відповідального вчителства, платформа для підтримки практикуючих і майбутніх педагогів у партисипативному підвищенні кваліфікації впродовж життя. (Не)конференції для професійного зростання шкільних педагогів
19.	АХАЛАР	http://ahalar.org/	Освітні програми для розвитку лідерства, соціальної відповідальності, підтримки молодих талантів.
20.	TEDx	https://m.facebook.com/TEDxChernihiv/about	Програма для локальних, незалежно організованих заходів, які об'єднують людей, щоб поділитися досвідом в стилі TED.
21.	Академія креативності «Unicorn» -	https://www.facebook.com/unicorn.chernihiv/	Інноваційна платформа неформальної освіти в Чернігові для проведення тренінгів, фестивалів, освітніх проєктів.

	Простір ідей	https://www.facebook.com/prostir.idey/photos/	Територія для роботи, творчості та зустрічей
--	--------------	---	--

Отож, на сьогодні існує безліч можливостей задоволення освітніх потреб у саморозвитку та самоосвіті вчителів. Вчитель є менеджером власного професійного становлення та удосконалення, має достатньо можливостей для вибудови індивідуальної траєкторії підвищення кваліфікації, становлення професійної успішності відповідно до професійних потреб та інтересів.

Література:

1. Аніщенко О., Лук'янова Л., Прийма С., Неформальна освіта дорослих – освітній тренд ХХІ століття. Рідна школа. 2017. № 11-12. С.3-7.

2. Пекар І. Роль неформальної освіти в сучасному суспільстві. URL: <http://iqholding.com.ua/articles/rol-neformalno>

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Шаравара В. В.

студент Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Науковий керівник: Годлевська В. Ю.

*доктор історичних наук,
професор кафедри дошкільної та початкової освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна*

Сучасне інформаційне суспільство вимагає від кожної особи високого рівня професіоналізму, працездатності, вміння орієнтуватися у складних ситуаціях, бути гнучким у прийманні рішень. Саме тому, проблема забезпечення високого рівня економічної компетентності молодого покоління, займає чільне місце серед інших питань розвитку.

Проблема економічної освіченості сучасної молоді багаторазово вивчалась педагогами й науковцями. А.С. Макаренко вважав важливим формування у школярів економічного мислення та економічного виховання учнів. Зокрема, А.С. Стойкович з упевненістю стверджував, що навчання школярів має відбуватись на основі правильного раціонального використання грошової маси [4, с. 219].

Не оминув питання економічної освіти й відомий педагог К.Д. Ушинський, наголошуючи, що молоде покоління варто готувати до майбутнього економічного життя. Суттєвий внесок у теоретично-методологічну базу економічної освіти належить відомим науковцям та педагогам: Т.Гільбергу, О.Божко, С.Шацькому, О.Варецькому та ін.

Позакласна робота є невід'ємною складовою освітнього процесу, як одна із форм і засобів організації дозвілля школярів, що має у своєму арсеналі різноманітні форми та методи розвитку дослідницьких умінь школярів.

Одним із завдань учителя є вміння спрямувати школярів від пасивного споживання і накопичення знань, до практичного їх застосування та творчо-пошукової діяльності. Значну роль у досягненні даного завдання покладено на шкільну економічну освіту. Слід зазначити, що викладання економіки в початковій школі – не данина моді, не поточна кон'юнктура, не реакція на збільшення попиту на економічні знання. Правильне викладання економічної